

Aprendre més enllà de les institucions

Publicat per [Interacció](#) [1] el 10/09/2018 - 10:39 | Última modificació: 15/06/2026 - 14:15

Sovint associem l'aprenentatge amb l'escola, els currículums i els sistemes d'avaluació. Tanmateix, una part significativa del que sabem, imaginem i compartim es construeix fora dels espais formals. Aprenem observant, participant, equivocant-nos, interpretant el món i, sobretot, relacionant-nos amb els altres.

En aquesta línia, les reflexions d'Isaac Sanjuan d'Experimentem amb l'Art qüestionen un model educatiu excessivament orientat a la validació externa i als resultats. També recuperen Ivan Illich i la seva crítica a la identificació entre escolarització i educació. La idea, aparentment simple però encara plenament vigent, és que l'aprenentatge no es pot reduir a les institucions educatives, sinó que forma part inseparable de l'experiència humana.

En aquest marc, les arts hi aporten una dimensió singular. No es limiten a transmetre coneixements ni a desenvolupar habilitats expressives, sinó que obren espais on la incertesa, la imaginació i la interpretació esdevenen matèria d'aprenentatge. L'error deixa de ser una desviació per esdevenir una possibilitat, i el procés guanya centralitat per damunt del resultat.

Aprendre també és imaginar altres formes de veure el món. Les pràctiques artístiques permeten experimentar, provar i construir significats col·lectivament. Fotografia: Oriol Vilapuig.

Més enllà de la idea de creativitat, les arts poden funcionar com a dispositius per interpretar la realitat i posar en qüestió allò que sovint es percep com a natural o inevitable. En aquest sentit, les aportacions d'Eve L. Ewing i de la teoria crítica recorden que educar no és només transmetre coneixements, sinó també fomentar la capacitat d'autoreflexió i de lectura crítica del món.

Des d'aquesta perspectiva, els processos artístics deixen de ser activitats complementàries per esdevenir espais

on es poden assajar formes alternatives de relació, de pensament i de participació. Això ajuda a entendre l'interès creixent per projectes que articulen creació, mediació, recerca i treball comunitari.

En aquest marc, experiències molt diverses -com Idensitat, Experimentem amb l'Art, Habitació 1418, La Fundició o Lo Pati- comparteixen una mateixa intuïció: que l'aprenentatge cultural emergeix en la intersecció entre les persones, els territoris i les pràctiques compartides.

Projectes artístics vinculats al territori converteixen l'espai compartit en una oportunitat per experimentar, observar i aprendre col·lectivament. Imatge: Land Art A5Ritmes, Lo Pati (Amposta).

La mirada s'amplia encara més quan s'incorporen experiències internacionals que desborden els marcs convencionals: biblioteques que esdevenen espais de creació artística, com en el cas de Projectart amb les seves residències; iniciatives europees que exploren la intersecció entre ciència i art, com Démostalie a Lió; o projectes a Portugal com Lata 65, que activen nous col·lectius de graffiteres i traslladen la pràctica artística a l'espai públic.

El fil comú d'aquestes propostes no és tant una disciplina artística concreta, sinó la capacitat de generar contextos en què les persones poden experimentar, interpretar i produir coneixement de manera col·lectiva.

En aquesta mateixa línia, algunes de les experiències més suggerents són aquelles que habiten la frontera entre la mediació, la creació artística i la transformació social. El projecte La Feria de las Flores de Núria Güell evidencia fins a quin punt l'art pot obrir espais per revisar relats dominants i donar veu a experiències sovint invisibilitzades.

L'aprenentatge cultural no té edat. Projectes com Lata 65 mostren com la creació artística pot esdevenir una forma de participació, expressió i construcció de comunitat.

Potser és aquí on aquest text connecta millor amb l'esperit d'[Interacció18](#) [2]. Les jornades proposar pensar la cultura com una expressió de la vida humana i l'educació com la seva continuïtat en el temps. Llegit des d'aquesta perspectiva, l'art d'aprendre no consisteix tant a adquirir coneixements com a desenvolupar la capacitat de relacionar experiències, interpretar el món i construir sentit compartit. Una tasca que no s'acaba mai i que desborda qualsevol institució.

Fons consultades

Arenós, P. (2012, 5 de maig). Petits però grans artistes. *Criatures*, Ara.cat. <https://criatures.ara.cat/criatures/petits-pero-grans-artistes> [3]

Camnitzer, L. (2017). *Art thinking*. The Art Educators Talk. <https://thearteducatorstalk.net> [4]

Ewing, E. L. (2017, 6 d'abril). *Why authoritarians attack the arts*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2017/04/06/opinion/why-authoritarians-attack-the-arts.html> [5]

Illich, I. (1974). *La sociedad desescolarizada*. Barral Editores. [Text complet \(pdf\)](#) [6]

Sitesize. (2009). *D'allò comú permanent*. Quadern pedagògic. Sitesize. [Text complet \(pdf\)](#) [7]

Solé Blanch, J., i Ferré i Trill, X. (2012). Teoria crítica i educació: Projectió del pensament de Herbert Marcuse. *Temps d'Educació*, (43), 263–280 [Text complet \(pdf\)](#) [8]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: arts i creació

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: pensament cultural

Etiquetes: valor públic de la cultura

- [9]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/aprendre-mes-enlla-institucions>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/activitats-interaccio/interaccio-jornades/interaccio-2018>

[3] https://criatures.ara.cat/criatures/petits-pero-grans-artistes_1_2479488.html

[4] <https://thearteducatorstalk.net/en/?interview=luis-camnitzer-art-thinking-2>

[5] <https://www.nytimes.com/2017/04/06/opinion/why-authoritarians-attack-the-arts.html>

[6] https://www.solidaridadobrera.org/ateneo_nacho/libros/lv%C3%A1n%20Illich%20-%20La%20sociedad%20des%20escolarizada.pdf

[7] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/quadernpedagogic.pdf>

[8] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/ub17.pdf>

[9] <https://interaccio.diba.cat/node/7664>